

Az orvoslás és a zene – a hobbitól a terápiáig

DR. SZÉKELY GYÖRGY PHD OSZTÁLYVEZETŐ FŐORVOS, ÉSZAK-BUDAI SZENT JÁNOS CENTRUMKH., I. BELGY. ÉS GASZTROENT. O., BUDAPEST

2023.09.07. 07:00

✉ A*

„A zene meg tudja gyógyítani azokat a sebeket, amelyeket az orvostudomány nem tud megérinteni.”

(Debasish Mridha, neurológus, író, filozófus)

Várjon Dénes, világhírű zongoraművészünk mesélte: Egy angliai fesztiválon előadás közben rosszul lett a szólista, hirtelen nem találtak orvost. *Van önök között véletlenül orvos?* – szaladt ki a rendező a színpadra – mire mintha a fél nézőtér felállt volna...

Egy friss amerikai kutatás a zene hatását vizsgálta a magas vérnyomásra. A vizsgálati alanyoknak naponta fél óra klasszikus vagy ázsiai, meditatív zenehallgatást írtak elő, majd hat hét múlva ellenőrizték a vérnyomásnaplójukat. Szignifikánsan csökkent a betegek vérnyomása és így a gyógyszeradagjuk is.

Orvosok a zenében

Egy 1933-ban megjelent kis füzetben **dr. Bókay János** professor, a neves orvosdinasztia tagja, az orvosi és zenei kettős képességről értekezik. Kiemeli többek között az osztrák **Theodor Billrothot** (1858–1894), aki korának egyik legnagyobb sebésze, szabadidejében pedig szenvedélyes, virtuóz hegedűs volt. Nem utolsósorban pedig Johannes Brahms zeneszerző egyik legközelebbi barátja. Billroth saját vonósnégyese játszotta Brahms kvartettjeit is, sőt ő maga egy operát is írt, amelyet házi koncert formájában mutattak be.

Magyarországon a muzsikáló orvosok tevékenysége évszázadok óta ismert. A polgári családok otthonában gyakran szólt zene, főleg zongora. A XIX. századig ugyanis még nem voltak megfelelő hanghordozók, így a nagy zeneszerzők műveit zongora- vagy kamarazenei kivonatban lehetett otthon megismerni.

Az egyetemeken is zajlott Európa-szerte kamaramuzsika, és hazánkban 1920-ban megalakult az első **Medikus kamarazenekar**. Később ez nagyobb létszámú orvoszenekarrá fejlődött, a II. világháború után az első zenekarok között újjáalakulva. A hatvanas években a zenekar teljesítménye egyenletlenné vált, ezért az együttes felbomlott, majd 1968-ban ismét megalakult **Budapesti Orvosegyetem Medikus Kamarazenekara** néven. Itt és ekkor egy csoda kezdődött: az együttes vezetője, **Tardy László** Liszt Ferenc-díjas karnagy, a Mátyás-templom együttesének vezetője, azóta is egyben tartja az együttest, immáron mint „senior” **Semmelweis kamarazenekart**. 55 éve folyamatosan működő-koncertező orvos zenei együttesként szinte bizonyosan világcsúcsot döntenek. 50 évig volt koncertmester (egyben ugyancsak orvosokból alakult **Semmelweis vonósnégyes** primáriusa) **dr. Kelemen László** (1949–2021), aki fantasztikus muzikalitásával, emberségével a magyar orvos zenész társadalom egyik példaképévé vált. A zenekar szervezésben nagy szerepe van a kardiológus csellista **Karlócai Kristófnak**, akinek már édesapja is muzsikáló orvos volt.

Tardy László karnagy (középen) és a Semmelweis Egyetem senior kamarazenekara egykori koncertmesterével, dr. Kelemen Lászlóval (a karmestertől balra). (Privát felvétel)
Nagyításhoz, kérem, kattintson a képre!

2008-ban, tehát 15 éve egy jórészt fiatalokból álló **Medikus kamarazenekar** alakult, amely hamarosan szimfonikus nagyzenekarrá fejlődött **Dubóczky Gergely** karmester rendkívül tehetséges vezetése mellett. Mára jelentős hazai és külföldi koncerttermek rendszeres, jegyzett fellépői.

A kórusmozgalom hatására 1969-ben alakult meg az **orvosegyetem kórusa**, amelyet másfél évtizeden keresztül **Cs. Emődi Györgyi** irányított.

A már röviden említett **Semmelweis vonósnégyest** 1983-ban alakította négy, a zene iránt elkötelezett orvos: **Kelemen László** háziorvos (hegedű), **Asbót Richard** kardiológus (cselló), **Ostoros Gyula** tüdőgyógyász-onkológus (brácsa) és **Székely György** gasztroenterológus (hegedű). 37 éves működésük során megfordultak számos jelentős hazai és külföldi koncerthelyszínen a Zeneakadémiától a salzburgi Mozarteumig. Olyan neves előadóművészek és zenepedagógusok segítettek repertoárjuk kialakításában, mint Kistétényi Melinda, Nagy Enikő, Szentpéteri Gabriella, Varga Csilla, Berkes Kálmán, Devich Sándor, Frankl Péter, Konrad György, Rolla János, Várjon Dénes, Vásáry Tamás. 2008-ban pedig elsőként nyerték el a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Musica dilecta amatőr művészek számára alapított díját.

Vásáry Tamás zongoraművész, karmester (középen) és a Semmelweis vonósnégyes: dr. Kelemen László (I. hegedű), dr. Székely György (II. hegedű), dr. Ostoros Gyula (brácsa) és dr. Asbót Richard (cselló) Óbudai Társaskör, 2009. (Privát felvétel)
Nagyításhoz, kérem, kattintson a képre!

Telt házas koncertjeiken rendszeresen ott ültek a hazai zenei élet nagyjai: hol velük a színpadon, mint közreműködők, hol a nézőtérén. Egy alkalommal körülnézve döbbenet fedezték fel, hogy jelen volt teljes létszámban a világhírű Bartók vonósnégyes. Tudomásuk szerint rendszeresen, évtizedekig koncertező orvos vonósnégyes eddig sem itthon, sem külföldön nem működött.

A vonósnégyes érdekes módon elterjedt muzsikálási forma az orvosok között. Így Asbót Richard kardiológus főorvos egykori szülész-nőgyógyász édesapja, **Ahsbahs Tasziló**, aki mellett például az **ifjú Végh Sándor** is muzsikált. Végh Sándor később vonósnégyesével, majd kamarazenekarával világhírré tett szert, Pablo Casals is szívesen megszíválta vele. Említést érdemel a világszerte **Greschik István** által alapított **Bólyai vonósnégyes**, valamint a neves szemészprofesszor és koncertező csellista, **Salacz György „Salacz-vonósnégyese”** is. Az ő édesapja is lelkes amatőr kamarazenesz volt. Salacz Györgynek volt azonban egy úgymond „szemész vonósnégyese” is, ugyanis egy hivatásos kvartett tagjaiból háromnak ő operálta a szemét.

Hazánkban az **Orvos Muzsikások Egyesületét** 1992-ben alakította meg **Tarján Jenő** szombathelyi kardiológus, valamint **Kiss Domokos Géza** gyermekgyógyász. Jelenlegi fáradságtalan elnöke **Kertay Daisy Sonja**, húsz éve az „Orvosok a zenében” című sorozat szervezője.

Az orvosokat azonban nyilván nem csak a klasszikus zene ejti rabul. A rockzene műfajának egyik jeles művelője az 1996-ban megalakult „**Dr. Rock**” zenekar, amelynek résztvevői a sebészet, ortopéd-traumatológia, aneszteziológia területeinek kiváló képviselői.

Sok híres muzsikusról azonban nem is sejtik, hogy egyben orvosként is működtek, működnek. Ilyen volt **Vukán György** (1941–2013) neves dzsesszenész, egyben fogorvos, továbbá a Ki mit- tud?-ot nyert **Hacki Tamás**, aki egyedülálló füttytechnikájával járta be a világot. Szakmájában is a hangképzéssel foglalkozik, hiszen foniáter, fül-orr-gégész. Kettős végzettségű művész volt **Böszörményi Miklós** professzor (1914–2002), a Korányi Pulmonológiai egykori igazgatója, s kiváló zongorista.

Góth Miklós (endokrinológia) és **Pavlik Gábor** (sportegészségügy) tudományos működésük mellett évtizedek óta zenei ismeretterjesztő előadások sorát tartják.

Napjainkban **Tóth-Vajna Gergely** gyermekradiológus, karmester, csembalóművész és ikertestvére, **Tóth-Vajna Zsombor** kutatóorvos, csembalóművész, karmester ejti ámulatba környezetét, s szerencsére egyre inkább a nagyvilágot is. Irigylésre méltó energiával és intenzitással végzik az orvostudomány és a zene területén is megszerzett PhD-s végzettséggel orvosi, előadói és zenetörténeti kutatómunkájukat. Mára a legnagyobb katedrálisok és koncerttermek gyakori fellépői.

Hiánypótló zenei írások, könyvek is megjelennek aktív, gyakorló orvosok tollából: **Winkler Gábor** a diabetes és az anyagcsere specialistája „**Barangolás az operák világában**” címmel négy kötetet publikált eddig, operatörténetek és magyar művészek életrajzainak sorát adta ki. **Székely György A muzsika valódi hangja – A Salzburgi Ünnepi Játékok** címmel a világ leghíresebb fesztiváljáról írt monográfiát, akárcsak a 20. század nagy magyar zongoraművészéről, Fischer Annie-ről.

Szomolányi Gy. István fogorvos hanglemoztörténeti írásairól és régi nagy énekesekről szerkesztett CD-sorozatáról ismert.

Lakatos János kardiológus, háziorvos, csellista 2012-ben az amerikai „Golden Strings” zenei verseny amatőr díjazottjaként felléphetett a New York-i Carnegie Hallban is, a zongoránál **Kolbe Ilona** gyógyszerész működött közre, aki szintén évtizedek óta sikeres koncertező művész.

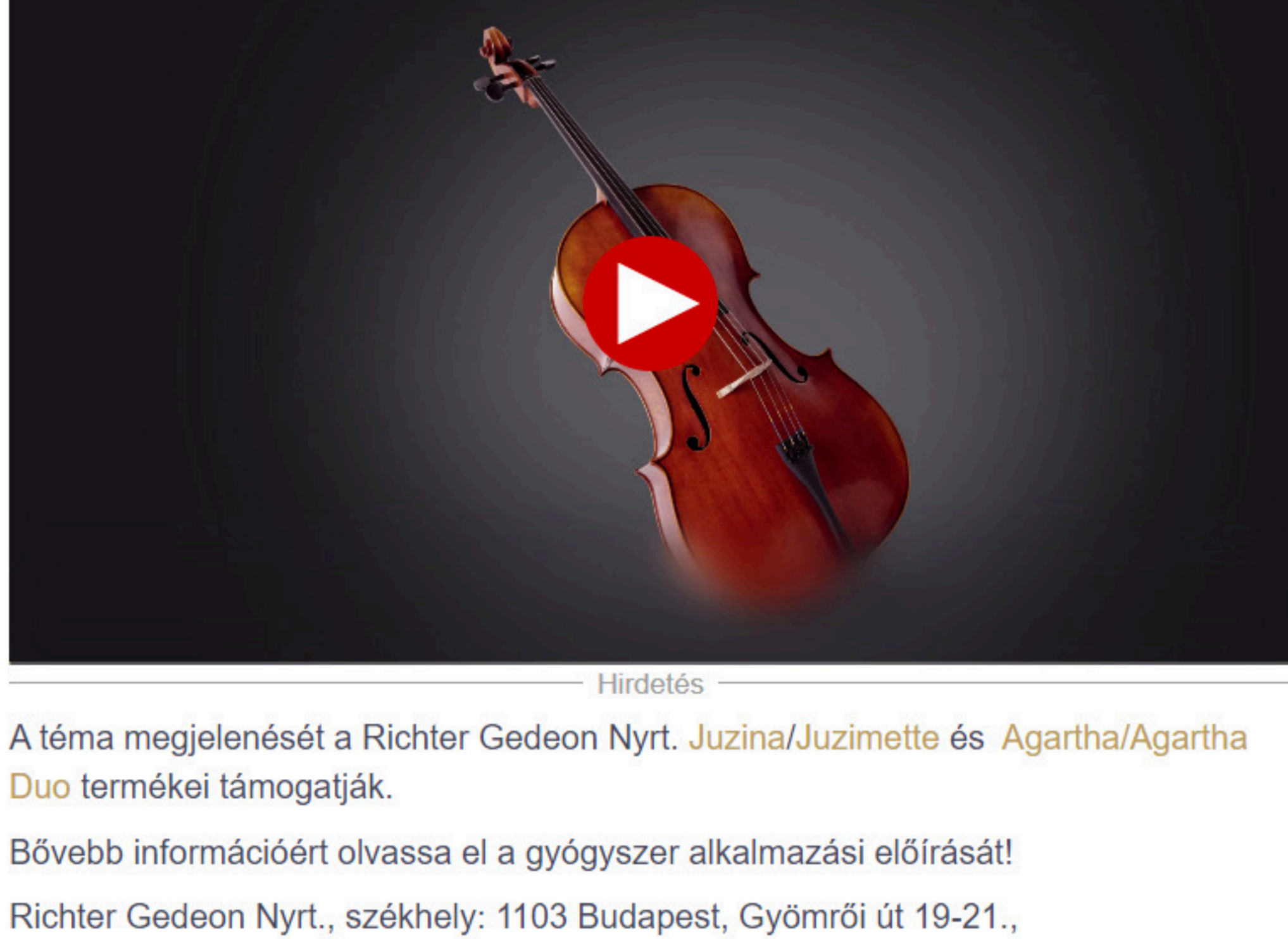
Zene az orvoslásban

Zeneterápia, önterápia? Nyilvánvaló, hogy a zene és általában a művészet jóval nyitottabbá és érzékenyebbé teszi az embereket.

Ez az, ami közös a muzsikuskban és az orvosokban. A zeneterápia a gyógyító tudományok speciális területe, amelyet külföldön már egyetemeken oktatnak. Bizonyított tény, hogy a zene oldja a feszültségeket, és többféle agyi funkcióra is pozitívan hat. Az aktív zenélés például a memóriától a finommotorikáig sok mindent fejleszt. A zeneterápiát főleg a pszichiátriában alkalmazzák, de bármelyik orvosi területen hasznos.

Egy biztos: az orvosok számára a feszültségek feloldásának egyik legnagyobb lehetősége a zenehallgatás vagy a zene aktív művelése. És ezt természetesen a betegeknek is ajánljuk!

Reméljük, tetszett cikkünk. A sok szakmai információ mellett ne feledje: élvezze a muzsikát minél gyakrabban! Egy rövid részlet meghallgatásához kattintson az alábbi képre.

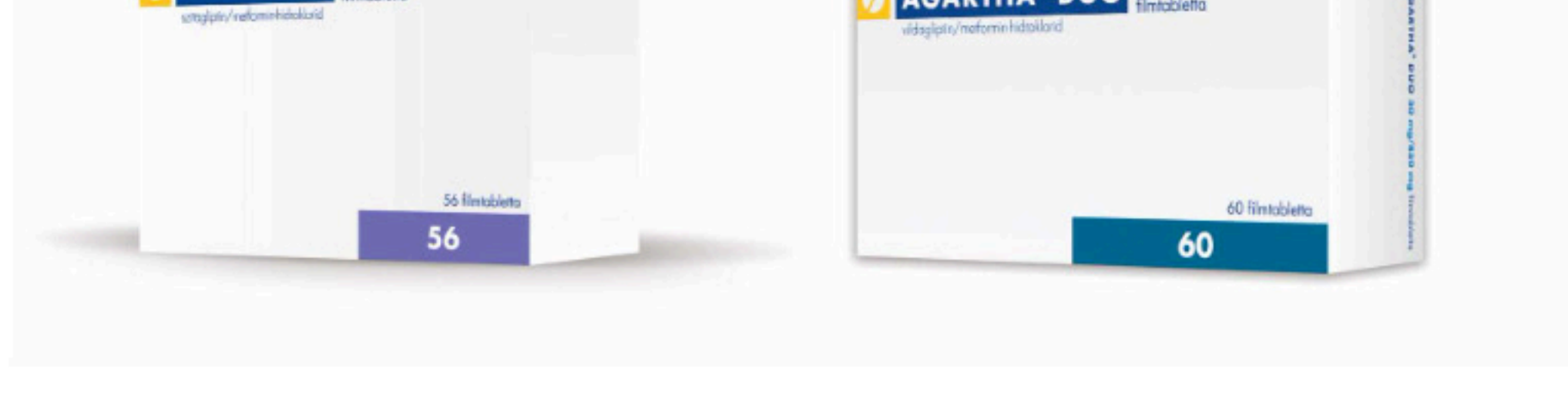
Hirdetés

A téma megjelenését a Richter Gedeon Nyrt. **Juzina/Juzimette** és **Agartha/Agartha Duo** termékei támogatják.

Bővebb információért olvassa el a gyógyszer alkalmazási előírását!
Richter Gedeon Nyrt., székhely: 1103 Budapest, Gyömrői út 19-21.,
www.gedeonrichter.com

Mellékhatás/Nemkívánatos esemény bejelentése és orvosszakmai kérdés esetén elérhetőség: +36 1 505 7032; medinfo@richter.hu.

A termék alkalmazásával kapcsolatos információkról a termekinformatio@richter.hu címen érdeklődhet.

(Borítókép: Simon Leonardo)